

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quo tractatur de Ministro Sacramento Pœnitentiæ. Item de Sacramentis
Extrema Unctionis, & Ordinis

Bosco, Jean a

Lovanii, 1672

Concl. VI. Ex generali Ecclesiæ consuetudine observandum est, ut si
tempus & infirmi conditio permittat, ante Extremam Unctionem,
Pœnitentiæ & Eucharistiæ Sacramenta infirmis præbeantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73429)

CONCLUSIO VI.

Ex generali Ecclesie consuetudine observandum est, ut si tempus & infirmi conditio permittat, ante Extremam Unctionem, Pœnitentiæ & Eucharistiæ Sacramenta infirmis præbeantur.

animo confitendi horâ opportuniori; præsertim si confessus quidem antea fuerat, sed postea alia de novo confitenda occurrant.

Item convenientius est, regulariter loquendo, præmittere Communionem ante Unctionem. Patet ex ipso usu. Patet ex ipso nomine Unctionis Extremæ, quasi scilicet extremi remedi & ultimi subsidii, quod ad salutem animæ exhibetur. Unde etiam gravius vitæ delictum & morti propinquius expectatur ad præbendam Unctionem, quam Viaticum. Et sine dubio aliqua admiratio oriretur in populo, si viderent quempiam infirmum, absque legitima causa prius ungi, quam communicari. Quæ omnia suadere videntur, non vacare veniali culpâ, consuetum ordinem ex mero arbitrio invertere.

Facile tamen occurrere potest rationabilis causa, ut præmittatur Unctio, non suscepto Viatico. Si enim quis repentino casu oppressus destituitur sensibus, debet utique ungi, quamvis ei non præbeatur Viaticum. Si æger deglutire non possit, vel vomitu provocetur, debet ungi, quamvis non communicari. Quod si postea in firmus ad se redeat, vel usum deglutendi ac retinendi recuperet, debet accipere Viaticum. Immo in quibusdam locis publicis peccatoribus aut peccatricibus, ad mortis articulum devenientibus, non conceditur sacra Communio, sed bene sacra Unctio. Potest etiam contingere aliqua occasio, quâ commo- dius & promptius sit, aliquem prius ungi, quam communicari, & tunc convenienter & absque ullo scrupulo sic fieri potest. Hactenus Aversa.

Juxta hæc ad illas auctoritates, pro posteriori parte adductas, dicendum est; iis solum ostendi, posse quidem præberi sacram Unctionem ante Viaticum, & interdum ex rationabili causa ita convenire: aut forte aliquo tempore & loco sic fuisse consuetum, nunc tamen nusquam sic servatur. Ut omittam, Canonem illum: *Ab infirmis*; non esse alicujus Concilii aut Pontificis; sed Theodori Archiepiscopi Cantuariensis, qui statuta sanctorum Patrum non refert ad illum ordinem Unctionis ante Communionem, sed simpliciter ad sumptionem Eucharistiæ in periculo mortis, aut certe ad susceptionem utriusque Sacramenti, sive hoc, sive alio ordine, de quo ibi non erat disputatio.

Ad perpetuam consuetudinem, quam allegant pro priori parte Catechismus Rom. & Rit. Rom. Responder Suarez disp. 44. sect. 1. n. 8 vel referendam esse ad solum Sacramentum Pœnitentiæ, quia ratio Catechismi non aliud probat; nam conscientia peccati mortalis non tollitur per Eucharistiâ, sed per Pœnitentiâ. Vel certe intelligi posse de Eucharistiâ, ut absolute cibus animæ est, non ut Viaticum. Vel de communi consuetudine Ecclesie Romanæ aut Catholicæ majori ex parte, non verò de omnibus eius provinciis vel regionibus. Et hoc; inquit

M m m 3 quic

118. Sunt verba Rit. Rom. Tit. de Sacram. Extr. Unct. Consonat Catechis. Rom. p. 2. c. 6. q. 12. ibi: Quoniam omni studio curari oportet, ne quid Sacramenti gratiam impediatur; ei vero nihil magis adversatur, quam alicuius peccati mortiferi conscientia: servanda est Catholica Ecclesie perpetua consuetudo; ut ante Extremam Unctionem, Pœnitentiæ & Eucharistiæ Sacramentum administraretur. Et ita in praxi servatur.

119. De hac controversia placet nobis sententia Aversa hinc sect. 9. ubi sic ait: In hac re satis constat, non cadere certum ordinem sub gravem obligationem inter Extremam Unctionem, & alia duo dicta Sacramenta. Quia nec ex natura rei, nec ex positivo jure apparet talis obligatio. Cadit tamen sub convenientiam, & fortasse sub aliqualem obligationem. Ita videlicet, quod sine dubio convenientius est præmittere Confessionem ante Unctionem, præsertim quando infirmus habet conscientiam mortalium peccatorum. Et ita sanè communiter observatur.

120. Nisi tamen occurrat talis causa, quæ rationabiliter excusare videatur, quâ infirmus prudenter judicet, aut ex consilio etiam Sacerdotis, expedire prius suscipere Unctionem, eum

Contrarium infirmis dicitur: Ab infirmis, 26. q. 7. de ipsis infirmis dicitur: Sacra Unctione olei inuncti secundum statuta Patrum, Communionem reficiantur. Et D. Bernardus in vita S. Malachiæ, ac Surrius in vita S. Arnulphi die 15. Aug. referunt eos Sanctos fuisse prius unctos, & postea Viatico refectos. Idem fuisse communiter consuetum testatur B. Gertrudis l. 5. c. 29.

Oppositum regulariter convenit

121. Casus aliqui in quibus potest præmitti Unctio

122. Respondetur ad auctoritates adductas pro opposito Concl.

123. Respondetur ad auctoritates adductas pro opposito Concl. allegatam.

quit, satis est, ut hic ordo convenientior à nobis judicetur.

123.
Aliud fundamen-
tum nostrae Con-
clus.

Qui etiam fundari potest in hoc, quod Eucharistia multò citiùs & faciliùs detur infirmis, quàm Extrema Vnctio: quia non habet solùm rationem Viatici, sed etiam cibi, qui semper necessarius est: postquam autem semel accipitur, regulariter sapiùs non datur eidem infirmo, etiamsi ad extremum deveniat, propter difficultatem vel propter reverentiam, aut propter Parochorum morem, qui suo muneri satisfecisse videntur Vnctionem Extremam addendo. At si post acceptam Vnctionem infirmus petat Eucharistiam, licet illam antea receperit, illi neganda non est, si aliud non obstat.

Et hoc fortasse modo accidit in exemplis in contrarium allatis: nam ex eis solùm habetur, Eucharistiam datam fuisse post Vnctionem, non verò quòd antea etiam suscepta non esset. Hec ille. Igitur illa communis seu generalis consuetudo solùm probat convenientiam, vel ad summum obligationem sub veniali, non sub mortali.

124.
An pueri
qui nunquam
communicavit
debeat ad-
ministrari
Ext. Vnct.

Neque ex ea rectè inferitur: ergo pueri, qui ob defectum ætatis sacram Eucharistiam nunquam suscepit, etiam habeat usum rationis sufficientem ad peccandum, & aliquando suscepit Sacramentum Pœnitentiæ, non est administranda Extrema Vnctio. Imprimis; quia tali puero in articulo mortis non est Communio deneganda, ut probavimus disp. 4. sect. 8. conclus. 6. adeoque ordo ille potest observari.

Deinde; quia tali casu administrationem Eucharistiæ non permittit infirmi conditio. Unde potiùs ex illis verbis Rit. Rom. contrarium probatur; scilicet si conditio pueri ob defectum ætatis talis sit, ut ei non debeat administrari Eucharistia, non ob id neganda erit Extrema Vnctio. Ita Ioan. Sancius in Select. disp. 27. n. 21.

Vbi ad idem propositum allegat, quod ibidem ait Rit. Rom. *Debet hoc Sacramentum infirmis præberi, qui cum ad usum rationis pervenerint, tam graviter laborant &c.* nullà factâ mentione de susceptione Eucharistiæ.

125.
Affirmat
Ioan. San-
cius, quem
Auctor se-
quitur.

Hic Auctor mordicus defendit hanc sententiam à n. 6. citans Alios n. 10. quibus libenter subscribo. Ratio autem est; quia talis puer est capax omnium effectuum huius Sacramenti, scilicet remissionis peccatorum venialium, alleviationis ac confirmationis animæ & sanitatis corporalis; est, inquam, capax gratiæ habitualis & actualis, etiam quatenus confertur per Vnctionem, & illa verba: *Per istam sanctam Vnctionem, indulgeat tibi Deus &c.* Cur ergo non possit, immo non debeat ipsi administrari hoc Sacramentum?

Nonne Iacobus Apostolus in suis verbis prærequirit susceptionem Eucharistiæ? Clarum est quòd non. Quo ergo jure Parochus ipsi ne-

gat remedium tam utile, quod aliquando potest eum facere de attrito contritum, insulendo primam gratiam? Fieri enim potest, ut peccaverit mortaliter, & non fuerit peccatum suum confessus cum debito dolore; quo casu, si postea recipiat hoc Sacramentum cum sola Attritione, putans bonâ fide se esse in statu gratiæ, hoc Sacramentum causabit primam gratiam, & per consequens infirmus salvabitur, aliàs in æternum damnandus. Iudicet ergo Parochus (inquit Sancius supra n. 8.) num rectè ovem suam pascat, fame perire eam sinens, ubi cum pastu gratiæ posset jugiter reficere.

Unde n. 16. existimat, Parochum peccare de se mortaliter contra charitatem proximi, immo contra iustitiam, si puero petenti nolit Sacramentum ministrare. Et n. 11. audet dicere, magis fore necessarium Sacramentum Vnctionis puero, qui nunquam communicavit, quàm adulto, qui sacram Eucharistiam jam suscepit, aut in illa infirmitate, aut in salute tempore. Quis enim negavit, Sacramentum Eucharistiæ uberrima auxilia gratiæ conferre, ad vincendas tentationes dæmonis, in hora mortis occurrentes, cum illa de se conferre quovis etiam tempore, & specialis illius effectus sit, conferre auxilium congruum ad perseverandum in gratia finaliter?

Ex quo inferi n. 12. quòd si sit adultus in articulo mortis constitutus, qui sacram Eucharistiam in illa infirmitate suscepit, & post etiam sit in eodem articulo, qui tamen nunquam communicavit; Parochus verò, si deum adulto Sacramentum Vnctionis ministrat, prout dicit prudenter & timeat, puerum in eadem Vnctione moriturum, tenebitur sanè ministrare puero, adulto relicto; ex lege enim charitatis aut iustitiæ in Ministro ex officio, majori necessitati occurrendum est. Hec ille.

Immo (addit n. 13.) etiam adultus in infirmitate non suscepit sacram Eucharistiam, suscepit tamen antea, & iudicet Pastor probabiliter non peccasse mortaliter post jam susceptam. Nam Sacramentum Eucharistiæ auxilia confert ad vincendas tentationes quolibet tempore oblatas; nec refert, quòd paulò vel multò ante ad occasionem oblatam Eucharistiæ sit suscepta; nam auxilia Eucharistiæ non statim dantur, sed quando occasio vincendi tentationes offertur: tunc enim necessaria sunt, & non quando suscipitur Sacramentum. Ita Sancius.

Sed contra facit primò; quòd adultus pluribus sit subiectus tentationibus, maxime si fuerit gravis peccator, quàm puer, qui rarissimè in tali ætate solet, mortaliter saltem, peccare.

Secundò; fieri potest, ut adultus ante infirmitatem jam receperit omnia auxilia sibi debita ex una aut pluribus Communionibus; non enim putandum est, per unam Communionem dari auxilia ad vincendas omnes impolterum tentationes; sed multùm verisimile est, Chri-

lum decreuisse per singulas Communiones conferre auxilia sacramentalia pro certo numero occasionum seu vincendarum tentationum.

Existimo ergo valde difficile esse, prudenter judicare, quis cui præferendus sit seu præungendus, puer, an adultus, quando uterque non potest inungi; quia difficile est judicare, quis ex illis habeat majorem necessitatem. Interim hæc concurrentia rarissima est, & ideo non diutius hic hærendum, & tempus quasi inutiliter terendum casibus quasi metaphysicis.

Hoc unicum firmissimè assero; me nullam videre rationem solidam, negandi puero capaci Sacramenti Pœnitentiæ, negandi, inquam, Extremam Unctionem; estò, quia Eucharistia majorem requirit discretionem & reverentiam, hæc justè postet ei negari.

Hinc ad Manuale Toletanum Sacramentorum, quod circa administrationem Sacramenti Unctionis Regulam 5. constituit sequentis tenoris: *Pueri qui carent usu rationis, aut amentes, qui ab ipso ortu nunquam fuerunt mentis compotes, angendi non sunt. Quà verò ætate pueris conceditur Communio, Unctio quoque concedenda est.*

Respondeo I. cum Sanctio supra n. 2. 1. emendatum esse à Paulo V. in Rit. Rom. præcipiente, ut supra vidimus, Sacramenta Pœnitentiæ & Eucharistiæ ministrari infirmis ante Extremam Unctionem, nisi aliud tempus & infirmi conditio postulent.

Respondeo II. ibi solùm statuitur, quod erat extra omnem controversiam, scilicet, *Quà ætate pueris conceditur Communio, Unctio quoque concedenda est.* Ergo à contrario sensu, si ob defectum ætatis nunquam fuerit concessa Communio, Unctio concedenda non erit, neg. Conseq. quia argumentum à contrario sensu, in positivis maximè, non semper valet.

Dices: si nollet Constitutio illa hoc significare, absque necessitate diceret, in ætate quâ conceditur Communio pueris, concedi Extremam Unctionem; hoc namque planum erat, nec cuiquam in dubium vertendum.

Respondeo; quia planum erat, ideo dixit hoc, & tacuit aliud, quod erat controversum, nolens controversiam dirimere. Nonne etiam planum erat, pueros, qui carent usu rationis, non esse inungendos? Et tamen hoc dixit. Numquid absque necessitate? Sane plurima dicuntur à Conciliis, quæ sunt certissima & clarissima, & tamen non ideo sine necessitate, id est, congruitate seu convenientia, ne quod ex se clarum & certum est, contingat per accidens ab aliquibus ignorari.

Ad aliud argumentum Adversariorum; nimirum, si puero administraretur Extrema Unctio, dum adhuc incapax est Eucharistiæ, inverteretur per se natura Sacramentorum, quod nunquam est licitum. Respondet Sanctius supra n. 22. ex Suario disp. 44. antiquam fuisse consuetudinem porrigendi Eucharistiam ultimo loco, de qua consuetudine supra egimus.

Fundatur autem in aliquibus congruentiis; quia scilicet decet post perfectissimam animæ purgationem, etiam quoad pœnas, Eucharistiam suscipere; vel quia Viaticum magis congiunctum est ad periculum mortis, cum detur decessuris; nec detur ut detineantur, sed ut proficiantur: Unctio verò datur, ut in vita præfenti immorentur, si expediat infirmis. Vide hæc latius deducta apud Suarium supra.

Quidquid sit de hac consuetudine (inquit Sanctius) respectu adulti, qui Eucharistiam & Unctionem potest recipere, consuetudo saltem Extremam Unctionem non administrandi pueris, qui nunquam communicarunt, non est observanda; ut minùs expediens, & in præjudicium puerorum, qui certè tantò magis indigent Unctione, quantò minùs foventur auxilio Eucharistiæ, quam nunquam receperunt. Hæc ille.

Et post pauca ait: Quodd forte, attentis naturis utriusque Sacramenti Eucharistiæ & Unctionis, congruentius foret ultimo loco Eucharistiam suscipi. Sed adhuc, si dicatur contrarium: Respondet equidem ad argumentum propositum; naturam Unctionis non exposcere absolute ministrari post Eucharistiam respectu omnium hominum, sed solùm capacium suscipiendi eam: respectu verò puerorum, qui incapaces judicarentur Eucharistiæ, & non Pœnitentiæ, tantùm, inquit, abest, naturam Unctionis sacræ exposcere, ut pueris non detur, qui non suscipere Eucharistiam, quòd potius postulet ex sua natura illis ministrandam fore. Nam cum ex natura sua hoc Sacramentum sit institutum tanquam in consummationem Pœnitentiæ ad delendas reliquias peccatorum & vincendas tentationes, in hora mortis maximè urgentes, sitque ex generali ratione institutum in favorem animarum, tunc ex sui natura maximè postulat exhiberi, quando anima magis illo indigerit. Hucusque Sanctius.

Nec valet tertium argumentum Adversariorum, utputà: In naturalibus si daretur aliquod vivens incapax nutritionis, indebitè & contra ordinem naturæ ageret, si sibi applicaret res, quibus augetur, cum augmentum terminus sit nutritionis: ergo eadem ratione proportionaliter puero incapaci gratiæ nutritionis, quæ confertur per Eucharistiam, indebitè applicabitur & contra ordinem naturæ supernaturalis Extrema Unctio, quâ vita spiritualis pueri augetur.

Hoc, inquam, argumentum non valet: nam in primis puer ex se non est incapax nutritionis, sed solùm ex præcepto Ecclesiæ; nam antiquitus etiam pueris, non utentibus ratione, dabatur Eucharistia, quis audeat dicere sine fructu?

Secundò; non semper valet argumentum à naturalibus ad supernaturalia; alioquin sicuti cibibus naturalis non prodest homini naturaliter mor-

129. Difficile est judicare, puer an adultus sit præferendus.

130. Statutum Man. Tol. Sacramentorum.

Prima ad illud ref. p. 10. ex Sanchez.

Notanda.

131. Obiectio.

Solvitur.

132. Responso ad aliud argumentum ex Sanchez.

133. Consuetudo negandi pueris Extre. Unct. qui nunquam communicarunt, non est servanda.

Natura Unct. non postulat absolute ministrari post Eucharistiam.

134. Tertium argumentum Adversariorum.

Responso.

135. Non semper valet argumentum.

mortuo, ita cibus spiritualis non prodesset homini spiritualiter mortuo; quod tamen multi negant, dicentes Eucharistiam per accidens & secundario aliquando conferre primam gratiam. Licet ergo augmentum in naturalibus solum sit terminus nutritionis, secus tamen augmentum in supernaturalibus. Vnde licet deficiat gratia, quæ datur per modum nutrimenti, poterit tamen homo habere aliam gratiam per modum augmenti, si recipiat Sacramentum, quod est causa efficiens illius gratiæ.

Quod necessarium etiam Adversariis dicendum est, nisi ausint dicere; Extremam Vnctionem illis pueris non solum illicitè, sed etiam invalidè ministrari, quod non habet apparentiam veritatis. Nam si validè ministratur; & ipsi bonâ fide, putantes id esse licitum, recipiunt Sacramentum, quod sic ministratur, quidni recipiant etiam fructum Sacramenti, cum Sacramenta gratiam conferant non ponentibus obicem; ipsi autem non ponant obicem?

Illud quasi pro coronide ad calcem hujus Conclusionis addiderim; quando dubitatur, num pueri habeant usum rationis, sicut potest ipsis ministrari Sacramentum Pœnitentiæ sub conditione, sic etiam posse ministrari sub conditione Sacramentum Extremæ Vnctionis, propter maximam ejus utilitatem & fructum, quem fortè accipiet; & quia ministrando conditionatè nulla irrogatur irreverentia Sacramento.

Si autem à me quæritur, utrùm sæpius in eadem infirmitate possit administrari Extrema Vnctio, uti sæpius potest administrari Sacramentum Pœnitentiæ, Respondeo:

CONCLUSIO VII.

Infirmus in periculo mortis moraliter uno, non nisi semel; in diversis moraliter, sæpius potest inungi.

137.
Probatur
Concl. ex
Catechismo
Rom.

DE hac Conclusionis ita loquitur Catechismus Rom. suprâ q. 11. *Illud hic observare oportet, in una eademq; egrotatione, cum aeger in eodem vite periculo positus est, semel tantum unguendum esse. Quod si, post susceptam hanc Vnctionem, aeger convalescerit; quoties postea in id vite discrimen incidit, toties eiusdem Sacramenti subsidium ei poterit adhiberi. Ex quo patet in eorum Sacramentorum numero, quæ iterari solent, reponendam esse.*

Rit. Rom.

Concinit Rit. Rom. suprâ ibi: *In eadem infirmitate hoc Sacramentum iterari non debet, nisi diuturna sit, ut cum infirmus convalescit, iterum in periculum mortis incidit.*

138.

Idem docet Conc. Trident. sess. 14. de Sa-

crum. Extre. Vnct. c. 3. hisce verbis: *Quod si infirmi, post susceptam hanc Vnctionem, convalescerint, iterum huius Sacramenti subsidium iterari poterunt, cum in aliud simile vite discrimen incidant.*

Ex quo infero; non requiri novam infirmitatem, sed solum novum vite discrimen; iam autem in eadem infirmitate possunt plura successivè vite discrimina occurrere; id experientia probat in Astmaticis, hydropticis, phthisicis, in quibus radice morbi permanente, mortis status sæpè notabiliter mutatur, ut nunc in periculo urgenti constituti & lecto affixi, postmodum plateas & Ecclesiam frequentent, ac rursus in periculo urgenti constituti lecto affigantur. His itaque sæpius posse hoc Sacramentum ministrari, est communis DD. sententia.

Ratio est; quia hoc Sacramentum (& per consequens gratiæ actuales, quæ illius intuitu dantur) non præcisè respicit agrotationem, sed statum illius periculofolum: ergo quoties hic status moraliter iteratur, toties etiam potest iterari Sacramentum; quia toties infirmus est denudè ad lucem armandus per novas gratias actuales. Dico, *Moraliter*; quia cessatio periculi potest esse tam brevis, ut moraliter loquendo, id est, secundum æstimationem hominum, censeferetur idem & non diversum periculum.

Frivolum autem est, inquit Suarez disp. 40. sect. 4. n. 7. unius anni interruptionem polliceri; quia intrâ illud tempus celestium corporum præsertim solis revolutio periculi quid enim hoc refert ad Sacramenti necessitatem vel dignam administrationem? *Abstrusum valde videtur*, inquit D. Bohnavent. 4. dist. 2. a. 2. q. 4. *Sacramenta regulari secundùm motum solis & astrorum.*

Alii unius mensis tempus assignant; sed voluntario magis arbitrio, quam certâ ratione. Paludanus pro regula assignat; quoties probabile est in nova peccata venialia incidisse, juxta quam regulam nihil aliud expectandum videtur, nisi quod homo simpliciter dici possit evasisse prius periculum, ita ut medicorum & prudentum judicio censeatur esse liber ab illo agrotationis statu: nam si postea iterum reciderit etiam in illo medio statu brevi tempore duraverit, poterit iterum inungi; nam in quolibet brevi tempore timeri possunt nova peccata, præsertim venialia.

Eadem videtur fuisse mens Doctoris Seraphici suprâ, immediatè subnectens verbum præallegatis: *Et ideo potest aliter dici, quod multum in aliqua infirmitate inveniendus est, nisi cum præsumitur ad exitum appropinquare; & hoc est ex infirmitatis aggravatione, quem statum natura diu sustinere non potest, immo aut vincit aut vincitur. Sane ego infirmus non moriatur, sed diutius vivat, est non perfectè curetur, curatur tamen aliquo modo ab intensione morbi: quia ideo venialia iterum redeunt, sunt, & iterum infirmitas corporalis aggravatur, ita potest & debet Sacramentum Vnctionis iterari.*